

ВИКОРИСТАННЯ ВИХОВНОЇ МЕТОДИКИ ПЛАСТУ У ФОРМУВАННІ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Остапйовська Ірина Ігорівна, аспірант II-го року навчання,
Волинський національний університет імені Лесі Українки.

Науковий керівник: Арцишевський Роман Антонович,
доктор філософських наук, професор, член-кореспондент АПН України

Важливою педагогічною проблемою у наш час є формування активної громадянської позиції підлітків. На сьогоднішній день у науковій літературі зроблено спроби дослідити даний феномен. Проте, відсутні наукові праці присвячені ролі Національної скаутської організації України – Пласт у формуванні активної громадянської позиції підлітків. Нерозробленість та актуальність проблеми зумовила вибір теми нашого дослідження: "Використання виховної методики Пласту у формуванні активної громадянської позиції підлітків".

Метою роботи є обґрунтування виховної методики Пласту у формуванні активної громадянської позиції підлітків.

Активну громадянську позицію розглядаємо як стійкий компонент внутрішньої структури особистості підлітка, що визначає вмотивовану спрямованість її діяльності та реалізацію особистісних цінностей, власних прав, свобод і обов'язків; а також – систему ціннісних і соціальних орієнтацій, ставлень підлітка до суспільства, держави, нації, до себе як до громадянина [2]. Це співпадає із виховною метою Пласту: "...сприяти всебічному, і зокрема, патріотичному вихованню та самовихованню української молоді на засадах християнської моралі; виховувати молодь як свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства на ідейних засадах Пласту. Щоб досягнути цієї мети, Пласт розвиває духовні, розумові, соціальні та фізичні здібності своїх членів; плекає і пропагує серед молоді традиції її предків і розуміння історії, культури та національних традицій. Отже, Мета Пласту – сприяти розвитку особистості згідно з пластовими принципами і цінностями; сприяти вихованню особистості,

доброто громадянина, який/яка себе удосконалює фізично, інтелектуально, духовно, патріотично, морально" [1]. Під ідейними засадами Пласту розуміють Три головні обов'язки пластуна/пластунки (1. Бути вірним Богові та Україні; 2. Допомогати іншим; 3. Жити за пластовим законом і слухатися пластового проводу) і Пластовим законом (так звані, 14 точок – 14 рис, які повинні бути притаманні кожному пластуна).

У глобальному плані активна громадянська позиція містить в собі три складові: знання, переживання та вчинки. На нашу думку, ефективне формування цих компонентів можливе з використанням виховної методики Пласту, котра відшліфовувалась протягом 98 років. Її основою став розроблений англійцем Бейденом-Пауелом скаутський метод, який був адаптований до українських виховних реалій О.Тисовським, П.Франком та І.Чмолюю. Таким чином на сьогоднішній день навчально-виховна діяльність в організації проходить у гуртках: одностатевих групах, що складаються із хлопців або дівчат, які мешкають в одній місцевості і мають спільні вподобання. Невелика чисельність забезпечує індивідуальний підхід та дає змогу кожному члену брати активну участь у житті гуртка. Крім того, гурткова система сприяє виробленню та розвитку позитивних особистісних якостей, адже керівником гуртка, гуртковим, може бути обраний тільки той, хто користується найбільшою повагою, довірою та авторитетом. Використовуються різноманітні форми роботи: сходи, збірки, мандрівки, екскурсії, табори, конкурси, тощо. Це дає можливість підтримувати інтерес та сприяти різнобічному розвитку підлітків. Характерною особливістю проведення занять із підлітками у Пласті є те, що у їх підготовці, організації та проведенні на кожному етапі активно долучаються самі юнаки та юначки. Дорослі виконують тільки дорадчу та адміністративну (у випадку необхідності) функції. Підлітки характеризуються загостренням потреби у визнанні та позитивній оцінці оточуючих. Вони прагнуть виділятися, бути поміченими, викликати схвалення і захоплення своїми досягненнями у різних сферах людської діяльності. Для цього у Пласті розроблена виховна програма для юнацтва різного віку, їх

називають пробами. Кожна проба це система вимог та завдань, які потрібно виконати для досягнення вищого ступеня, а значить – набуття більшого авторитету та поваги серед товаришів. Здача проб спонукає юнаків і юначок до постійного самовдосконалення та різнобічного розвитку. Також не останню роль у підвищенні активності підлітків відіграє стимулювання: вручення відзначень, носіння нашивок-символів, які ілюструють досягнення та ступінь кожного пластуна в організації.

Творче використання виховної методики Пласту дозволяє спонукати підлітків до здобуття нових знань, розвитку вмінь та навичок, викликає глибокі переживання та спонукає до активної різносторонньої діяльності. Таким чином формується цілісна стійка внутрішня структура особистості підлітка із визначеною вмотивованою спрямованістю діяльності та реалізацією власних прав, свобод і обов'язків. Створюється система ціннісних і соціальних орієнтацій, ставлень підлітка до суспільства, держави, нації. Виробляється ставлення до себе як до громадянина, а не тільки мешканця певної території. Це, в свою чергу, дає змогу сформувати активну громадську позицію.

Перспективними є розробка та експериментальне впровадження моделі формування у підлітків активної громадянської позиції з використанням пластової виховної методики.

Література

1. Матеріали учасника крайового вишколу виховників УПЮ. м. Луцьк, 8-10 лютого 2002 р. – 56 с.
2. Бабкіна М.І. Формування активної громадянської позиції підлітків у позакласній виховній роботі загальноосвітньої школи: авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 "Теорія і методика виховання" / Майя Іванівна Бабкіна. – К., 2009. – 20 с.